

**Универзитет у Крагујевцу
Факултет техничких наука у Чачку**

**П Р А В И Л Н И К
о безбедности информационо-комуникационих
система
на Факултету техничких наука у Чачку**

Чачак, април 2024. године

**УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ
ФАКУЛТЕТ ТЕХНИЧКИХ НАУКА У ЧАЧКУ**

Број: 01-734

Датум: 16.04.2024 . године

Ч А Ч А К

Објављен дана: 22.04.2024. године

Ступа на снагу: 30.04.2024. године

На основу члана 8. Закона о информационој безбедности („Службени гласник РС“, број 6/16, 94/17 и 77/19), и члана 69. Статута Факултета техничких наука у Чачку (012-1935 од 19.10.2022. године), декан Факултета техничких наука у Чачку дана 16.04.2024. године доноси

**ПРАВИЛНИК О БЕЗБЕДНОСТИ ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ
СИСТЕМА
НА ФАКУЛТЕТУ ТЕХНИЧКИХ НАУКА У ЧАЧКУ**

ПРЕДМЕТ

Члан 1.

Овим Актом ближе се дефинишу мере заштите информационо-комуникационих система на Факултету техничких наука у Чачку (у даљем тексту: Факултет), а нарочито принципи, начин и процедуре постизања и одржавања адекватног нивоа безбедности система, мере заштите као и дужности и одговорности корисника информатичких ресурса на Факултету.

ЦИЉЕВИ

Члан 2.

Циљеви доношења овог правилника су:

1. допринос постизању опште свести о ризицима и опасностима које су везане за коришћење информационо-технолошких технологија;
2. минимизација безбедносних инцидената;
3. допринос развоју одговарајућих безбедносних апликација и обезбеђивање конзистентне контроле свих компонената информационо – комуникационог система (у даљем тексту: ИКТ систем).

ОБАВЕЗНОСТ

Члан 3.

Овај правилник је обавезујући за све унутрашње организационе јединице Факултета и за све запослене кориснике информатичких ресурса, као и за сва трећа лица која користе информатичке ресурсе Факултета.

Непоштовање одредби овог правилника од стране корисника информатичких ресурса представља повреду радне обавезе.

За праћење примене овог правилника надлежан је Рачунски центар Факултета.

ПОЈМОВИ

Члан 4.

Поједини термини у смислу овог правилника имају следеће значење:

1. Информационо-комуникациони систем (ИКТ систем) технолошко-организациона целина која обухвата:
  - 1) електронске комуникационе мреже у смислу закона који уређује електронске комуникације;
  - 2) уређаје или групе међусобно повезаних уређаја, таквих да се у оквиру уређаја, односно у оквиру барем једног из групе уређаја, врши аутоматска обрада података коришћењем рачунарског програма.
2. интегритет значи очуваност изворног садржаја и комплетности податка;
3. тајност је својство које значи да податак није доступан неовлашћеним лицима;
4. расположивост је својство које значи да је податак доступан и употребљив на захтев овлашћених лица онда када им је потребан;
5. инцидент је унутрашња или спољна околност или догађај којим се угрожава или нарушава информациона безбедност;
6. Васкуп је резервна копија података;
7. администраторско овлашћење је право креирања, доделе, блокирања и укидања корисничких налога за приступ информатичким ресурсима;
8. кориснички налог је јединствени идентификатор повезан са корисником, на основу којег информатички ресурс спроводи аутентификацију (проверу идентитета корисника), ауторизацију (проверу права приступа и овлашћења корисника) и праћење активности (логовање). Кориснички налог је дефинисан корисничким именом и лозинком.
9. администраторски налог јесте јединствен кориснички налог који омогућава приступ и администрацију информатичких ресурса само са једним корисничким налогом, као и уношење и измену свих осталих корисничких налога.
10. информатичка инфраструктура је рачунарска мрежа у функционалном и техничком смислу заједно са спољним везама које је повезују са окружењем (интернет) и серверско-рачунарском структуром. Укључује све уређаје који су у власништву Факултета или су изнајмљени од АМРЕС-а (Академске мреже Србије) и све телекомуникационе линкове;
11. информатички ресурси обухватају услуге, инфраструктуру, припадајући јавни и приватни IP адресни простор, припадајуће DNS домене, софтверске ресурсе, припадајуће информатичке податке, као и кадрове који су укључени у управљање и одржавање наведених ресурса.
12. сајт Факултета је званична интернет презентација Факултета на којој се објављују општи и појединачни акти Факултета, вести и актуелна дешавања на Факултету, информације о услугама и остале информације од значаја за кориснике.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Члан 5.

Мерама заштите се обезбеђује превенција од настанка инцидената који угрожавају обављање делатности Факултета, односно заштита података садржаних у ИКТ систему од неовлашћеног приступа, модификације, коришћења и деструкцији, на начин да интегритет, тајност и расположивост података не смеју бити компромитовани.

ИНФОРМАТИЧКИ РЕСУРСИ ФАКУЛТЕТА

Члан 6.

Информатички ресурси Факултета су сви ресурси који садрже пословне информације Факултета у електронском облику или служе за приступ корисника ИКТ систему укључујући све електронске записе, рачунарску опрему, мобилне уређаје, базе података, пословне апликације и слично.

ПРЕДМЕТ ЗАШТИТЕ

Члан 7.

Предмет заштите обухвата:

1. хардверске и софтверске компоненте информатичких ресурса;
2. податке који се обрађују или чувају на информатичким ресурсима;
3. корисничке налоге и друге податке о корисницима информатичких ресурса Факултета.

КОРИСНИК ИНФОРМАТИЧКИХ РЕСУРСА

Члан 8.

Корисник информатичких ресурса јесте запослено лице на Факултету на основу уговора о раду, лице ангажовано по основу уговора ван радног односа, или друго радно ангажовано лице коме је одобрен приступ неком информатичком ресурсу Факултета, као и студенти Факултета.

Корисник информатичких ресурса одговоран је за правилну употребу, тачност и сигурност података приликом коришћења информатичких ресурса Факултета, односно лично је одговоран за остваривање својстава података у ИКТ систему Факултета.

Рачунски центар је дужан да сваког новозапосленог-корисника информатичког ресурса упозна са одговорностима и правилима коришћења информатичког ресурса, као и да кориснику информатичког ресурса пружи стручну помоћ и подршку уколико постоји потреба за тим.

ДУЖНОСТ КОРИСНИКА ИНФОРМАТИЧКИХ РЕСУРСА

Члан 9.

Корисник информатичких ресурса дужан је да поштује следећа правила безбедности примереног коришћења информатичких ресурса и то:

1. користи информатичке ресурсе искључиво у пословне сврхе, осим у случајевима прописаним овим Правилником;
2. не сме спроводити активности које могу умањити или нарушити сигурност, поузданост или нормално функционисање ИКТ система Факултета;
3. да пословне податке смешта на локалне дискове, непrenосиве радне станице или мрежне дискове;
4. прихвата да су сви подаци који се складиште и преносе у оквиру информатичких ресурса власништво Факултета и да могу бити предмет надгледања и прегледања;
5. поступа са поверљивим подацима у складу са прописима, а посебно приликом копирања и преноса података;
6. безбедно чува своје лозинке, односно да их не даје другим лицима;
7. мења лозинке сагласно утврђеним правилима;
8. пре сваког удаљавања од радне станице одјави се са система („log out“ односно „излогује“);
9. обезбеди сигурност података у складу са важећим прописима;
10. приступа информатичким ресурсима само на основу експлицитно додељених корисничких права;
11. не сме да прекида рад антивирусног програма или да га брише, ни да мења његове подешене опције, нити да неовлашћено инсталира други антивирусни програм;
12. не сме да на радној станици складишти садржај који не служи у пословне сврхе;
13. израђује заштитне копије (backup) података у складу са прописаним процедурама;
14. користи Internet и Internet и-мејл сервис на Факултета у складу са прописаним процедурама;
15. прихвати да се одређене врсте информатичких интервенција (израда заштитних копија, upgrade firmware, покретање антивирусног програма и сл.) обавља у утврђено време;
16. прихвата да сви приступи информатичким ресурсима и информацијама треба да буду засновани на принципу минималне неопходности;
17. прихвата да технике сигурности (антивирус програми, firewall, системи за детекцију упада, средства за шифрирање, средства за проверу интегритета и др.) спречавају потенцијалну претњу ИКТ систему;
18. не сме да инсталира, модификује, искључује из рада или брише, заштитни, системски или апликативни софтвер;
19. не спроводи активности којима се изазива неоправдано оптерећење информатичких ресурса Факултета, као и повећано ангажовање особља на одржавању тих ресурса;
20. не сме неовлашћено да објављује или преноси личне податке до којих је дошао коришћењем информатичких ресурса Факултета, као што су лозинке, бројеви платних картица, медицински подаци, приватни телефонски бројеви итд. и да тиме повреди приватност појединца;

21. корисник информатичких ресурса коме треба да престане радни однос или ангажовање на Факултету не сме да брише податке са радне станице и да на тај начин онемогући приступ подацима осталим запосленим, односно ангажованим лицима;
22. избегава неуобичајно и неоправдано интензивно коришћење информатичких ресурса Факултета;
23. запослено, односно ангажовано лице у Рачунском центру факултета са администраторским овлашћењима (у даљем тексту администратор) је дужно да повремено израђује резервне копије података са сервера, док су лица која су задужила поједине радне станице дужна да израђују резервне копије локалних дискова радних станица Факултета.

Свако непоштовање и непоступање у складу са правилима безбедности примереног коришћења информатичких ресурса од стране запосленог представља повреду радне обавезе.

БЕЗБЕДНОСНИ ПРОФИЛ КОРИСНИКА ИНФОРМАТИЧКИХ РЕСУРСА

Члан 10.

У зависности од описа задатака и послова радног места на које је распоређен, корисник информатичких ресурса, на предлог непосредног руководиоца, стиче одређена права приступа ИКТ систему Факултета.

КРЕИРАЊЕ И УПОТРЕБА КОРИСНИЧКИХ НАЛОГА

Члан 11.

Кориснички налог новозапосленом кориснику информатичких ресурса формира Рачунски центар.

Рачунски центар је дужан да сваког новозапосленог-корисника информатичког ресурса упозна са одговорностима и правилима коришћења информатичког ресурса, као и да кориснику информатичког ресурса пружи стручну помоћ и подршку уколико постоји потреба за тим.

Кориснички налог може употребљавати само корисник информатичких ресурса коме је исти издат.

Корисник информатичких ресурса не сме да омогући другом лицу коришћење његовог корисничког налога.

Корисник информатичких ресурса је непосредно одговоран за активности које су реализоване на основу његовог корисничког налога.

Кориснички налози са администраторским овлашћењима користе се само за потребе неопходних интервенција којима се обезбеђује несметан рад информатичких ресурса (у даљем тексту информатичке интервенције).

Члан 12.

У случају промене послова, односно надлежности корисника информатичких ресурса, Рачунски центар ће на основу захтева претпостављеног руководиоца или декана Факултета извршити промену права приступа информатичким ресурсима које је корисник имао у складу са описом радних задатака.

У случају престанка радног ангажовања корисника информатичких ресурса, кориснички налог се укида.

Служба за опште и правне послове је дужна да обавести Рачунски центар о промени радног места, односно о промени надлежности корисника информатичких ресурса ради измене права његовог корисничког налога, као и у случају престанка радног ангажовања корисника информатичких ресурса ради укидања његовог корисничког налога.

Корисник информатичких ресурса, након престанка радног ангажовања на Факултету, не сме да открива податке који су од значаја за информациону безбедност ИКТ система.

КРЕИРАЊЕ ЛОЗИНКЕ

Члан 13.

Лозинка мора садржати најмање 8 карактера, међу којима су велика и мала слова и специјални карактери.

Лозинка не сме да садржи препознатљиве податке (име, презиме и сл.) као и корисничко име

Ако корисник информатичких ресурса посумња да је друго лице открило његову лозинку, дужан је да исту одмах измени или, уколико нема приступ, да се писмено обрати администратору који ће лозинку променити.

ДОБИЈАЊЕ И УПОТРЕБА АДМИНИСТРАТОРСКОГ НАЛОГА

Члан 14.

Администраторска овлашћења могу добити само лица која су задужена за одржавање информатичких ресурса на Факултету, односно лица која су запослена у Рачунском центру Факултета, а изузетно и други запослени само уз претходну сагласност декана Факултета.

Право коришћења администраторског налога на Факултету имају администратори за потребе информатичких интервенција.

ПОСТУПЦИ У СЛУЧАЈЕВИМА СИГУРНОСНИХ ИНЦИДЕНАТА

Члан 15.

Корисник информатичких ресурса дужан је да, без одлагања, пријави непосредном руководиоцу свако уочавање или сумњу о наступању инцидента којим се угрожава сигурност ИКТ система.

Информације о инциденту руководиоца из става 1. овог члана дужан је да одмах проследи администратору, као и Рачунском центру Факултета.

По пријави инцидента мора се поступати адекватно и ефикасно, а по хитном поступку у случајевима:

1. нарушавања поверљивости информације
2. откривања вируса или грешака у функционисању апликација,
3. вишеструког покушаја неауторизованог приступа,
4. системских падова и престанка рада сервиса.

Рачунски центар Факултета је дужан да о инциденту који има значајан утицај на нарушавање информационе безбедности обавести декана Факултета, у складу са Законом којим се утврђује информациона безбедност.

ЗАШТИТА ОД ЗЛОНАМЕРНОГ СОФТВЕРА

Члан 16.

У циљу заштите ИКТ система од злонамерног софтвера неопходна је примена:

1. лиценцираног софтвера, односно забране коришћења неауторизованог софтвера;
2. правила за заштиту од ризика приликом преузимања фајлова из екстерних извора (података, апликација, ...)

Приликом преузимања фајлова из става 1. тачка 2. овог члана преносиви медијуми пре коришћења морају бити проверени на присуство вируса.

Ако се утврди да преносиви медијуми садржи вирусе, врши се чишћење медијума од вируса, уз сагласност доносиоца медија.

Ризик од евентуалног губитка података приликом чишћења медијума антивирусним софтвером, сноси доносилац медијума.

СИГУРНОСТ ЕЛЕКТРОНСКЕ ПОШТЕ

Члан 17.

У циљу коришћења сервиса електронске поште морају се поштовати следећа правила:

1. електронска пошта са прилозима не сме се отворати ако долази са сумњивих и непознатих адреса, већ се мора избрисати;
2. забрањено је коришћење електронске поште у приватне сврхе;

ПОСТУПАЊЕ СА ПРЕНОСИВИМ МЕДИЈУМИМА

Члан 18.

У случају брисања података који се налазе на преносивим медијумима, потребно је обезбедити њихово неповратно брисање.

Преносиви медијуми из става 1. овог члана, пре стављања ван употребе, морају бити физички уништени.

ФИЗИЧКА СИГУРНОСТ ИНФОРМАТИЧКИХ РЕСУРСА

Члан 19.

У циљу физичке сигурности информатичких ресурса морају се обезбедити следећи услови:

1. сервери и рачунари са посебним апликативним софтвером морају бити смештени у посебним просторијама (припадају одговарајућим Службама Факултета), које испуњавају стандарде противпожарне заштите, обезбеђене су механичком бравом и у којима је ограничен приступ другим лицима;
2. приступ просторијама из тачке 1., поред лица која су задужена за одржавање ИКТ система и лица која су запослена у тим службама, могу имати и друга лица, уз претходну сагласност декана Факултета;
3. радна станица мора да буде примерено физички обезбеђена са циљем детекције и онемогућавања физичког приступа или оштећења критичних компонената;
4. просторије у којима се тренутно не борави морају бити обезбеђене од неовлашћеног физичког приступа;
5. штампачи, копир машине и факс машине морају бити лоциране унутар физички безбедне зоне, ради спречавања неовлашћеног копирања и преноса осетљивих информација;
6. медијуми са поверљивим подацима морају бити заштићени од неауторизованог приступа и прегледа.

ИНСТАЛАЦИЈА И ОДРЖАВАЊЕ СОФТВЕРА

Члан 20.

За правилно инсталирање и правилно конфигурирање целокупног софтвера задужени су администратори, који су дужни да поступају у складу са прописаним процедурама и упутствима.

Рачунски центар Факултета обезбеђује запосленом, односно ангажованом лицу, коришћење радне станице са преинсталираним и правилно и потпуно конфигурираним софтвером (оперативни систем, сви управљачи програми (drivers), пословно и развојно окружење, софтвер за антивирусну заштиту, разне помоћне апликације), који је типски за све радне станице и који представља минимум потребан за обављање стандардних послова.

Администратор врши оцену усклађености траженог софтвера са постојећим инсталираним софтвером на предметној радној станици и уколико оцени да тражени софтвер неће угрозити или ометати рад, инсталираће захтевани софтвер.

Основа подешавања из става 2. овог члана су:

1. додељивање имена и ТСП/ИР адресе радној станици и њено придруживање домену или радној групи;
2. подешавање и-мејл клијента;
3. подешавање web претраживача;
4. инсталирање антивирус софтвера;
5. инсталација званичног апликативног софтвера које одређене унутрашње јединице Факултета користе у свом раду.

У случају да је кориснику потребно да се изврши инсталација одређеног специфичног софтвера на радној станици, непосредни руководиоца подноси захтев писаним путем администратору.

Корисник информатичких ресурса дужан је да сваки проблем у функционисању оперативног система, и-мејл, Web-претраживача, пословног и апликативног софтвера, пријави Рачунском центру Факултета.

Проблем у функционисању антивирусног и антиспајвер софтвера мора се пријавити без одлагања.

Администратор је дужан да проблеме из ст. 6. и 7. овог члана отклони у најкраћем могућем року на локацији корисника, даљинском конекцијом ка радној станици или доношењем радне станице у Рачунски центар Факултета.

ДОЗВОЉЕНО КОРИШЋЕЊЕ ИНФОРМАТИЧКИХ РЕСУРСА

Члан 21.

Дозвољено је свако коришћење информатичких ресурса Факултета од стране корисника у случајевима који нису изричито забрањени одредбама овог Правилника и важећим прописима Републике Србије.

Дозвољено је коришћење информатичких ресурса Факултета за постављање или емитовање информационог садржаја непрофитног карактера, чак и када нису у директној вези са научно-истраживачким или образовним радом ако је у складу са одредбама овога правилника и не нарушава функционалност информатичких ресурса Факултета.

Дозвољено је коришћење ресурса Факултета у приватне сврхе (нпр. остваривање приватног и-мејл саобраћаја и слично), ако је у складу са одредбама овога Правилника.

НЕДОЗВОЉЕНО КОРИШЋЕЊЕ ИНФОРМАТИЧКИХ РЕСУРСА

Члан 22.

Недозвољено коришћење информатичких ресурса подразумева активности корисника који користе Факултетску инфраструктуру и услуге на начин који није у складу са одредбом члана 9. Правилника а нарочито уколико:

1. се угрожава несметано коришћење услуга, угрожава несметан рад и нормално функционисање и безбедност ИКТ;
2. се тиме врши кривично дело или прекршај према прописима Републике Србије;
3. се тиме врши повреда прописа којима су регулисана ауторска и сродна права;
4. им је циљ проптивправно стицање имовинске користи;
5. се тиме угрожавају или повређују нечија лична права;
6. се тиме врши дистрибуција незатражених и-меил порука путем електронске поште;
7. се коришћењем информатичких ресурса свесно или несвесно шири злонамерни софтвер;
8. се користи ресурс Факултета ради рекламирања, промовисања, заступања или било којих других по треба правних или физичких лица, политичких странака, верских организација и других организација или правних лица чија делатност није везана за научно-истраживачки и образовни рад;
9. шири расну, верску расну или полну дискриминацију, мржњу и нетрпељивост или друге активности које вређају, клевећу или узнемиравају појединце или групе људи;
10. ствара, објављује или преноси увредљиве, клеветничке, непристојне или насилне наводе или слике, или други материјал који може бити протумачен као такав.
11. преузима и дистрибуира садржај заштићен ауторским правима, дигитално без дозволе, при чему садржај заштићен ауторским правима укључује софтвер, игре, е-књиге, музику, филмове, серије и друго.

Случајеви недозвољеног коришћења информатичких ресурса третираће се као повреда радне обавезе у смислу нецелисходног и неодговорног коришћења средстава рада и у том случају Факултет може запосленом да изрекне неку од мера за повреду радне обавезе које су прописане општим актом Факултета.

У случајевима недозвољеног коришћења информатичких ресурса Рачунски центар Факултета може на основу одлуке Декана Факултета да суспендује поједине услуге кориснику који недозвољено користи информатичке ресурсе.

Корисник информатичких ресурса коме је услуга привремено суспендована због недозвољеног коришћења информатичких ресурса може да се обрати Декану Факултета са захтевом за поновно успостављање услуге.

БЕЗБЕДНОСТ РАДА НА ДАЉИНУ

Члан 23.

Рад на даљину у смислу овог Правилника подразумева да корисници ресурса ИКТ система могу да приступају информатичким ресурсима Факултета са удаљених локација, односно под радом на даљину подразумева се рад ван пословних просторија Факултета, рад од куће и виртуално радно окружење, а односи се на ситуацију када је запослени обавезан да изврши одређене послове на мрежи послодавца, а налази се ван пословних просторија Факултета.

Приступ информатичким ресурсима Факултета са удаљених локација врши се искључиво на основу дозволе администратора, уз дефинисање одговарајућег вида приступа (виртуелна приватна мрежа VPN) и надзор приступа.

Рад на даљину је дозвољен под условом да запослени који ради на даљину, бази података на централном рачунару (серверу) приступа преко сопственог рачунара, регистрованог преносног рачунара (лаптопа) или мобилног уређаја који морају бити подешени да омогуће сигуран и безбедан приступ ИКТ систему коришћењем VPN и уз активан одговарајући софтвер за заштиту од вируса и другог злонамерног софтвера.

Корисници могу да приступају факултетским информатичким ресурсима искључиво у циљу обављања радних задатака у вези са послом и предметом рада, односно запосленима није дозвољено коришћење VPN мреже за активности које нису у домену пословних активности.

ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТУ

Члан 24.

Факултет није одговоран за штету коју корисник информатичких ресурса претрпи коришћењем ресурса Факултета.

Факултет не одговара за штету која настане због радова на одржавању и изградњи мреже.

Факултет не одговара за штету коју корисници претрпе услед смањеног квалитета интернет саобраћаја који је узрокован интервенцијом, атмосферским приликама, физичким препрекама, дејства виших сила или другим разлозима на које Факултет нема утицаја.

Факултет није одговоран за штету или повреду права коју корисник информатичких ресурса претпри услед недозвољених радњи у смислу овог правилника од стране другог корисника или трећих лица ван инфраструктуре Факултета.

Факултет није одговоран кориснику информатичких ресурса за губитак података, неовлашћен приступ трећих лица подацима корисника и штету на уређајима корисника насталу услед вируса, или за штету коју корисник претрпи услед коришћења уређаја супротно упутствима произвођача.

Факултет није одговоран за штету или повреду права које претрпи треће лице ван инфраструктуре Факултета услед недозвољних радњи у смислу овог правилника од стране Факултетских корисника.

ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 25.

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на интернет страници Факултета.

ДЕКАН
ФАКУЛТЕТА ТЕХНИЧКИХ НАУКА
Проф. др Данијела Милошевић, дипл. инж. инф

